

C A P V T V.
DE IVRE SACRORVM
IN GERMANIA.

§. I.

Sed & res sacrae Germanorum huius septennii quamlibet strictim modiceque, attingendae sunt: quarum determina conditio e vitis praesulum, in aula negotiisque regis versatorum, supra delibatis partim elucescit; clarius autem e dicendis.

§. II.

Sedem apostolicam tum occupauerat, turpi commendatione ex nequitiae stabulo protractus, Ioannes X. eodem, quo Conradus anno, supremus Romanorum Pontifex constitutus, quem & ipsi Romanenses auersantur. Et licet eius nullae partes in Conrado & Henrico eligendis ceterisque regni negotiis interuenerint: concilio tamen Altheimensi legatum suum cognominem, Ortonensium Episcopum interesse voluit, tranquillitatem pristinam laceris Germanorum rebus, quantum in se esset, redditurus a).

Pontifex legatum ad Concilium Altheimense mittit.

H

§. III.

a) Concilio Altheimensi annum 916. totum tribuendum asseuerauerim, quandoquidem mense Martio nonnulli; alii Septembri coactum illud esse contendunt. Ineunte anno forte conuocatum, forte locis etiam diuersis continuatum est eo vsque, dum XII. Cal. Octobr. decreta conciperentur, quorum summam exhibet Auent. p. 292. & ex eo Goldastus & Centur. Magdeburg. Legatum Pontificis *Hortensium* imperitiores vocant; sed perperam. Orta enim est Etruriae oppidum, ad quod Albericus Marchio ab Alberto Spoletano occisus est. Blondi *inclin. Roma decad. 2. lib. 2. p. 180. 187.* Ceterum de iure pontificis nihil inuenimus, nisi quod Bremensium Episcopo pallium dedisse perhibetur apud Stadensem ad ann. 915.

§. III.

Episcopi ma-
gistratibus
suis, h. e. Re-
gibus olim.

iam ducibus
parent:

Reliqui omnes, qua patet vastissima Germania, sacri ordinis homines adhuc regi paruerunt omnes, ad nutum monentis vocantisque intenti *b*): quin ab eo constituti & depulsi loco sunt *c*). Superiorum quidem temporum indulgentia aliqua Episcopis elargita est; at inferenti ævi curriculum *provinciarum dominis* subiecit eos singulos *d*).

§. IV.

b) Eccard. de Caf. S. Gall. *Iubentur a rege tum quidem Arnulpho Episcopus, (Constantiensis, Salomo,) & ipsi (Comites Sueui) sub banno pacis ad aulam Magontie venire. Ditmar. lib. 1. Sigismundus, spiritalis pater & pastor orientalium, sanctæ Halberstadenfis Ecclesie presul per legatum concite ad ipsum ab rege Conrado directum monitus est, ut vinctos (Henricum & uxorem, confanguineos) solueret & suimet presentiam differret.*

c) Ut Conradus, reiecto Leidrado, quem clerus populusque Bremensem elegerat episcopum, Vnni pratulerit, virga pastorali ornatum, lege apud Stadenf. l. c. & in Henr. Wolteri Chron. Bremens. Eccard. c. 5. *Engilbertum electum Conrado directum ille omni honore dignatum S. Galli fecit esse vicarium. Innumera sunt exempla, quibus electi Episcopi & Abbates ad reges ablegati demum vel repudiati sunt vel confirmati, quibus cumulandis chartarum onerare nolumus. Hinc quoque ratio patet, qui Conradus in variis Germaniæ monasteriis delitescere potuerit inter Sueuos & Saxonicos Antistites, cum tamen in prouincias nihil sibi iuris vindicari vmquam.*

d) Audiamus primo Ditmarum in *Script. Leibnit. p. 330.* ita differentem: *Reges nostri & Imperatores, summi rectoris in hac peregrinatione prepositi, hoc soli ordinant, meritoque præ ceteris pastoribus suis possunt, quia incongruum nimis est, ut hi, quos Christus sui memores huius terræ principes constituit, sub aliquo sint dominio, absque eorum, qui exemplo domini benedictionis & coronæ gloria mortales cunctos præcellunt. Audiui tamen nonnullos sub Ducum & quod plus doleo, sub Comitum potestate, magnam sustinere calumniam quibus nil licitum est, nisi quod scilicet amatoribus suis prodest.*

§. IV.
Ceterum, qui fuit æui stupor, religionem & quæ
Dei sunt parum pensi habuisse deprehenduntur, cum mu-
nera licitantibus proposita vel pretio emta e) vel adula-
tione

dest. Impia namque potestas, cum domino id consentiente recte
dominantes premit, dilatata crudelitate mox fuerit. Verba sub-
obscura sunt; quantum autem colligi potest, execrari viderur
mutationem quamdam circa subiectionem Episcoporum, qui cum
olim coronatis tantum & iniunctis principibus paruerint, iam no-
uis dominis addicti sint, respiciens ad ea forte, que hic subiicio. Iam
enim ann. 889. Poppone Thuringorum duce annuente Maguntie
presul datus est Sunto. Regin. ad istum annum. Sic condemnati
sunt Saxonici Episcopi, quod Synodo Altheimensi interesse detre-
ctauerint. Testantur enim ætate suppres scriptores, quod dissi-
dium inter Regem Conradum & Henricum Saxonie Ducem valde
anxios habuerit Episcopos, vtri se parti permitterent. Et sunt,
qui autument, Romani Pontificis iussu ad pacandam Germaniam
coiuisse sacerdotes, non auctoritate Regis adductos. Denique no-
tissimum est, quid potestatis circa sacra exercuerit Arnulphus in
Boiaria, quod ipse ille Ditmar. eodem loco describit: *Eo tempore
fuit in Bauaria quidam Dux Arnulphus nomine, præclarus in men-
te pariter & corpore, qui omnes episcopatus in his partibus consti-
tutos sua distribuere manu singularem habuit potestatem, seq. Bur-
cardi Sueui vidua Constantiensium Augensiumque Antistites vocat
in Comitua. Eccard. c. 10. Ad vltimum id quoque tenendum est,
defunctorum bona Episcoporum ad reges seu territorii dominos
transiisse, quod innuere videtur. Eccard. de Cal. c. 1. *Scrinia (Hat-
tonis defuncti) palatio addicta sibi (Salomoni) non proderant.*
e) *Istis etiam temporibus viguit Simoniaca heresis in tantum vt etiam
publice venderentur Episcopatus &, qui plus dabat Episcopatum
accipiebat: nec erat aliquis Episcoporum aut virorum Ecclesiasti-
corum, qui zelo iustitie ductus cum Imperatore aut rege ageret, vt
hoc nefas prohiberet. Et quia nemo erat Christianorum, per quem
hoc malum corrigeretur, misit Deus flagellum paganorum. Gobel.**

tione artibusque variis emendicata f) vilissimis mandata sint hominibus dicam, an ab dominibus g)? quæ vastationem quidem & continuas clades a barbaris vtriusque sacris ædibus illatas ad rauium usque deplorarent h); in cultu

Perf. Cosmodr. et. VI. c. 44. *Constantie diaconatus pretio emtus. Eccard. c. 5. Henricus iuxta urbem Mersburg congressus (cum Vngri) votum vouit pro victoria adipiscenda, sese heresi Simoniacam de regno suo exterminaturum. Chron. Mindens. ap. Leibnit. Plenius Centur. Magdeburg. ex Liuthprando.*

f) *Vir domini (de Episcopo Constantiensi, Salomone loquitur) videns se etate iam grauescere, post pascha, proximum adiit palatium & omnia loca, quæ Constantiam siue ad alia monasteria studio proprio vel regum conquistuit munificentia, chartis & sigillis tum regis Conradi fecit roborari. Abbatie Fabariensis, quam miris artibus S. Gallo acquisiuerat, fere omnium locorum Chartæ in S. Galli adhuc hodie seruantur armario. Eccard. de Cal. c. 5.*

g) *Vt dubitem, transcriptæ ad æternam dedecoris memoriam confessiones monachorum faciunt, qui fere ob nullam rem Cæsares extulerunt magis, quam quod fomenta corpori & saginam ventri eorum adhiberent, cuticulamque curarent & perungerent. Præ omnibus, inquit sæpe commemoratus Eccard. cap. 1. Carolus rex (Crassus) conuiuia nobis hilariter facere iuenit, ipse qui S. Othmari hebdomada ipse propositor & pincerna, per triduum de vico Steinhelm seruiuit volatiliaque nos edere fecit. Sic eodem narrante, conuiuia fratribus duodecim diebus in anno, Kalendis singulis, hilariter facere iuenit Salomon. Quumque festiuos Conradi apud S. Gallum lusus longa serie recenluisset, raro, inquit, conobium aliud incundius, quam S. Galli floruit, c. 10.*

h) *De quibus multa leguntur in Chronicis. Præterquam autem quod hinc Vngri, illinc Nordmanni cædibus & incendiis omnem permiserent Germaniam, multos quoque a suis hominibus, suorum sacerorum fideique sociis, occisos fuisse reperias e. g. Othbertus, Argentinenfis Episc. an. 914. Regiouillano teste; Bernhardus Spiren-*
fis

cultu autem multitudinis inexcuperabilium superstitionum anfractus impeditæ atque circumactæ ne hilum quidem mouerentur.

§. V.

Et ista quidem sunt, quæ nobis super argumento fat ancipiti commentari in mentem venit & per doctrinæ ingeniique vires licuit. Quantula ea cumque videantur, delineant tamen aream, cui magna structura facile inædificari potest; quod ipsi facere poteramus, ni legentium meditationes pascere, quam onerare aures maluissimus. Nec nouitatis exprobrationem valde exhorrescimus. Qui enim nouum sit, quod quam plurimis antiquitatum patriarum indagatoribus, vetustioribus, recentioribus, se ingessit, quodque si disertis verbis minus expresse- runt, penes animum subolfecerunt? Lehmannum in primis miror, cui nostri argumenti euidencia adeo præstrinxit oculos, vt quo se cumque verteret, torqueret, retorqueret; temperare non potuerit, quin excidissent plura in fauorem huius sententiæ dicta: Schatenum deinde, & Conringium, & Monzambanum seu quisquis auctor est libri de statu Imperii Germanici, & qui ante prima signa collocandus erat, Illustrem Consil. Int. de Coccei quorum labores i) & facem nobis præulerunt in plurimis & in nonnullis otium fecerunt. Sed hisce adferendis supersedere fere poteram. Qui enim rationibus parum; auctoritatibus minus mouentur: & ipse, si auctoritates sequi vellem, non paullo aliter sentirem. Quid-

Conclusio
amouet noui-
tatis suspicio-
nem.

H 3 quid

sis ann. 913. a Comitibus duobus oculis orbatus in carcere magno cruciatu enecatus est. Lehm. Chr. Spirens. Multi enim illis temporibus etiam nobiles latrociniis insudabant. Regin. Cont. ad an. 920.
i) Vid. c. 4. lit. m.

quid demum huius est, nullius iuribus, vt fieri nequit, ita nec ipsi volumus vt fraudi sit; Deo potius & optimo cuique gratum & acceptum.

CAPVT VI.
DE DIPLOMATIS ET SCRI-
PTORIBVS CONRADI I.

§. I.

Liceat nobis pace lectoris tumultuaria opera ad calcem adiicere indicem monumentorum, e quibus historiam Conradi I. hauriri & suppleri posse arbitramur. Atque hic *diplomata* regis merito in fronte collocamus, quorum aliqua fragmenta Cap. II. ipsi exhibuimus. Numerum octenarium ea vix excedunt: plura saltem nobis, licet horum cimeliorum arculas sedulo excusserimus, inuenire non contigit. Primum monachis Fuldens. datum exhibet Brower. Ant. Fuld. p. 282. alterum Tollnerus in *Cod. diplom. Palat.* p. 17. aliud Schaten. in *Annal. Paderborn.* pap. 145. aliud Stangefol. in *Westphalia* p. 172. aliud Hedamus in *Episc. Vltraiect.* p. 255. & Ioann. a Leidis in *Cbron.* aliud denique Freher. in *orig. Palat.* p. 174. & Heilwigius in *Antiq. Laurisheim.*

§. II.

Quod ad *scriptores* attinet, Conradus, qui vitam & res gestas suas ex instituto consignaret, nactus est e veteribus neminem. Quamobrem contentos esse nos oportet narrationibus eorum, qui, vt instituto suo satisfacerent, in serie rerum Conradi historiam quoque attigerunt. In his primus est *Wittichindus* ille Corbeienlis, copiosus & apertus scriptor, cuius *Libros III. de Saxonum rebus*